

Informatikai felmérés az egyházi könyvtárakban

Az első hírlevélben a nyáron elkezdett munkáról szeretnénk beszámolni. Mindannyian kézhez kapták levelünket és kérdőívünket, amelyben az egyházi könyvtárak számítógépes felszereltségéről és internetes jellemzőiről tudakozódtunk. A 67 tagkönyvtártól 38 kitöltött és értékelhető kérdőívet kaptunk vissza. Ezúton is még egyszer köszönjük fáradozásukat. A kérdőívek feldolgozása elkezdődött, az értékelés folyamatos.

A kérdőív első részében igyekeztünk felmérni a személyi ellátottságot, szakmai felkészültséget, majd a könyvtárakban található számítógépek számára és fejlettségére kérdeztünk rá. Fontos szempont volt, hogy a könyvtárak milyen rendszereket használnak könyveik feldolgozására, milyen a feldolgozottság mértéke és milyen egyéb könyvtári folyamatokat automatizáltak. A kérdőív végén arra vártuk a válaszokat, hogy milyen internetes összeköttetéssel rendelkeznek az intézmények, és milyen szerver továbbítja az adatokat.

A felmérés célja volt, hogy a jelenről egy helyzetképet készítsünk. Ez később összehasonlítási alapul szolgálhat, és segíthet a változások nyomon követésében. Egyúttal könyvtáraink informatikai fejlesztéséhez kapcsolódó koncepció elkészítéséhez is szeretnénk segítséget nyújtani. Kész koncepció birtokában talán támogatást remélhetünk pályázatok segítségével az állami szervektől és a fenntartóktól is.

Nehéz az értékelés végén általános képet alkotni, hiszen a nagy különbségek miatt az átlagolásban elvesznek az egyedi jellemzők. Mégis következtetéseket kell levonnunk, hiszen az eredmények segíthetnek fejlődési irányokat és az egyes helyeken jelentkező hiányokat felvázolni.

A személyi feltételeknél megállapítható, hogy a könyvtárakban dolgozók több mint fele felsőfokú könyvtárosi végzettséggel rendelkezik. Ha visszagondolunk a rendszerváltozást megelőző időkre e téren fejlődés mutatható ki: könyvtárainkat már nem érheti az a vád, hogy kevés szakembert foglalkoztatnak.

Az informatikai felkészültségünk egy erős alapszintű, ami arra mutat, hogy a szakemberek biztonsággal kezelik a könyvtárakban található rendszert, tudnak szöveget szerkeszteni és az Internet használatával is boldogulnak. A fejlődés itt is kézzelfogható.

A legtöbb intézmény rendelkezik rendszergazdával, sok helyen az együttélés más intézménnyel (pl. oktatási intézmény) javítja az értékeket, de a főállású rendszergazda nagyon kevés.

A könyvtárakban összesen 346 számítógép található, egy intézményre 9 gép jut átlagban. A gépek közül 182 a könyvtárosok munkaeszköze, a többit az olvasók használják elsősorban katalógusban való keresésre, de a könyvtárak biztosítanak Internet-hozzáférést, CD-ROM használatot is. A könyvtárosok által használt gépek megközelítőleg 30 százaléka mondható elavultnak. A legtöbb gép processzora a Pentium valamelyik változata, a legjellemzőbb operációs rendszer Windows NT vagy XP.

A kérdőívet visszaküldött könyvtárak 34 %-a Orbist használ, 18 %-kal a Corvina a második, 13 %-kal a Tinlib áll a harmadik helyen, ezután következik a Szikla program. Ugyanennyi százalékkal állnak az egyéb, nem integrált rendszereket használó könyvtárak is. Az Aleph, SR-LIB, SLIB rendszerekkel csak néhány könyvtár rendelkezik, jelenleg Szirén programot senki nem használ.

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2004/1. sz.

A könyvtárak a könyvtári rendszereket elsősorban katalogizálásra használják, majd az OPAC használat következik.

Az adatszolgáltató könyvtárak összesen közel 4 millió kötettel rendelkeznek. Ennek a hatalmas könyvállománynak mindössze 26 %-a került számítógépes feldolgozásra (összesen valamivel több, mint 1 millió rekord). Vajon megoldható lenne-e ennek a jelentős mennyiségű rekordnak a jobb szolgáltatása akár az olvasók felé (internetes katalógusok), akár a könyvtáros kollégák felé (osztott katalogizálás)? Az erőforrások jobb felhasználását indokolná az a tény is, hogy több mint 20 ezer kötet könyv jut egy könyvtárosra az egyházi könyvtárakban.

Képet kaphattunk arról is, hogy az egyes könyvtártípusok (egyházmegyei/egyházkerületi, felsőoktatási, iskolai, szerzetesi, egyéb könyvtárak) milyen fejlettségi szinten állnak, melyek vezetik a sort, melyek vannak lemaradva. Felmerül a kérdés, hogyan segítheti egyik könyvtár a másikat a felzárkózásban?

A kérdőívek kiértékelése után talán több újabb kérdés merült fel, mint amire választ kaptunk. Reméljük, mielőbb elindul egy közös munka, ami választ talál ezekre a kérdésekre is.

Csak szemelvényeket mutathattunk be a felmérés eredményeiből. A teljes kiértékelést és az összesített adatokat a szaksajtó, illetve az EKE levelezőlista segítségével szeretnénk megosztani a kedves kollégákkal.

Baranya Péter
Veszprémi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

Kövéc Ildikó
Szegedi Hittudományi
Főiskola Könyvtára
